

FACTORS OF INSURANCE ACTIVITY IMPLEMENTATION

Nizametdinov Alijon¹

Yuldoshev Sherzod²

Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan

KEYWORDS

insurance, insurance companies, liquidity, repayment, profitability, diversification, payment obligations, deposit certificates

ABSTRACT

Investment opportunities of insurance organizations, placement of insurance funds, investment of free funds of insurance companies in various objects, deepening of reforms in the market of insurance services and its liberalization, financial resources in insurance companies study the movement.

2181-2675/© 2022 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: 10.5281/zenodo.7406527

This is an open access article under the Attribution 4.0 International(CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

¹ Assistant, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan, UZB

² Student, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan

SUG'URTA FAOLIYATINI AMALGA OSHIRISH OMILLARI

KALIT SO'ZLAR:

sug'urta, sug'urta kompaniyalar, likvidlik, qaytarishlik, foydalilik, diversifikatsiya, to'lov majburiyatlari, depozit sertifikatlar

ANNOTATSIYA

Sug'urta tashkilotlarining investitsion imkoniyatlari, sug'urta mablag'larini joylashtirish, sug'urta kompaniyalar bo'sh mablag'larini turli obyektlarga investitsiya qilish, sug'urta xizmatlari bozorida islohotlarni yanada chuqurlashtirish va uni erkinlashtirish, sug'urta kompaniyalarida moliya resurslarining harakatini o'rganish.

Keyingi yillarda mamlakat sug'urta xizmatlari bozorida islohotlarni yanada chuqurlashtirish va uni erkinlashtirish doirasida bir qator ijobiy ishlar amalga oshirildi. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 2002-yil 5 apreldagi VIII- sessiyasida «Sug'urta faoliyati to'g'risida»gi qonuni qabul qilindi. Ushbu qonun bilan sug'urta kompaniyalarning investitsiya faoliyatini amalga oshirilishi belgilandi.

Sug'urta kompaniyalari asosiy faoliyat bilan bir qatorda investitsiya faoliyatini ham amalga oshirish imkoniyatiga egadir. Odatda, sug'urta kompaniyalari sug'urtaviy xizmat ko'rsatishi o'ziga xos xususiyatga ega ya'ni, mijoz dastlab sug'urtalovchiga sug'urta badalini shartnoma tuzilishi bilan to'laydi. Sug'urta shartnomasi muddatining tugashi xizmat to'liq ko'rsatilganligini bildiradi. Demak, sug'urta kompaniyalarida moliya resurslarining harakati xususiyatlari shunga olib boradiki, sug'urta kompaniyalari ixtiyorida shartnomani amal qilish mobaynida qo'shimcha daromad olish maqsadida investitsiyalash mumkin bo'lgan vaqtinchalik majburiyatdan holi bo'lgan katta miqdorda vaqtincha bo'sh mablag'lar to'planadi. Sug'urtalovchilar bu mablag'larni ko'shimcha daromad olish maqsadida turli obyektlarga investitsiya qilishlari mumkin.

Sug'urta tashkilotlari tasarufida katta miqdordagi moliyaviy resurslarni to'planishi, ularni iqtisodiyotni rivojlanishida muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Sug'urta qiluvchilar tomonidan moliya resurslarining to'planishi sug'urtani faol investitsion siyosat yo'li bilan iqtisodiyotning asosiy omiliga aylantiradi. Boshqacha so'z bilan aytganda, sug'urtalovchilar turli polis egalaridan olingan passiv pul mablag'larni moliya bozorida harakat qiluvchi aktiv kapitalga aylantirishadi.

O'zbekiston o'z mustaqilligini qo'lga kiritgandan so'ng, sug'urta kompaniyalar bo'sh mablag'larini turli obyektlarga investitsiya qilish imkoniyati tug'ildi. 1993-yilning 6 mayida qabul qilingan «Sug'urta to'g'risida»gi Qonunning 25-moddasida «Sug'urta tashkilotlari o'z moliyaviy manbalarini barqaror saqlab turish maqsadida investitsiya berishga yoki sug'urta zaxiralari va o'zga mablag'lardan boshqa yo'l bilan foydalanishga haklidir», deb ko'rsatilgan edi. Ammo 2002-yilning 5 aprelda qabul qilingan «Sug'urta faoliyati to'g'risida»gi Qonunning 6-moddasiga muvofiq «Sug'urtalovchilar sug'urtani amalga oshirish bilan bevosita bog'lik bo'lmagan tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishlari mumkin emas» deb belgilangan. Demak, sug'urtalovchilarning investitsiya faoliyati qat'iy cheklanadi.

Shuningdek, ushbu qonunning yuqorida ko'rsatib o'tilgan moddasida sug'urtalovchilar maxsus vakolatli davlat organi belgilaydigan tartib va shartlardagi investitsiya faoliyati bilan shug'ullanishlariga ruxsat berilgan.

Sug'urta kompaniyasining investitsion jarayonlarda ishtirok etishligini uni investitsion imkoniyatlari belgilaydi.

Sug'urta kompaniyasining investitsion imkoniyatlarini quyidagi omillar belgilaydi:

1. Mijozlar soni va sug'urta mukofoti hajmiga bog'liq bo'lgan vaqtinchalik bo'sh mablag'lar xajmi;

2. Muddatlar, ya'ni bu vaqt davomida ushbu mablag'lardan foydalanish mumkin bo'ladi.

Sug'urta kompaniyasi investitsion portfeli tizimi, uning moliyaviy barqarorligini ta'minlashi lozim va u odatda sug'urta nazorati me'yorlari bilan belgilanadi. Unda sug'urta zaxiralarining vaqtinchalik bo'sh turgan mablag'larini joylashtirish tartibi belgilangan, davlat tomonidan sug'urta investitsiyalarining ma'lum bir himoyasi ta'minlangan va sug'urta investitsiyasining aniqlangan ustuvorligi belgilangan.

Investitsiya - bu tadbirkorlik va boshqa turdagi faoliyatda daromad (foyda) olish obyektlariga mablag'larni joylashtirish.

Sug'urta tashkilotlarining aktivlarini joylashtirish likvidlik, qaytarishlik, foydalilik va diversifikatsiya tamoyillari asosida amalga oshirilishi lozim.

Aktivlarni likvidligi deganda, sug'urta kompaniyalari aktivlarni tezlik bilan naqd va boshqa to'lov mablag'lariga aylantirib, olingan majburiyatlarni tugatishga qaratilgan imkoniyat tushuniladi.

Qaytarishlik deganda, investitsiya mablag'larini to'liq hajmda qaytarilishi tushuniladi. Qaytarishlik tamoyillari (ishonchlilik) sug'urtalovchilar oldiga qo'yilmalarni xavfsiz sharoitda maksimal imkoniyatlarga, ya'ni investitsiya risklarini minimum darajasiga erishish vazifasini qo'yadi.

Sug'urta kompaniyalarining investitsiya faoliyatini boshqarishni asosiy maqsadlaridan biri, bu - o'z investitsiya faoliyatidan to'g'ri va oqilona foydalanishni boshqarish orqali samaraga erishishdir. Buning uchun sug'urta kompaniyasining investitsiya siyosati quyidagi talablarga javob berishi lozim:

- sug'urta kompaniyasi investitsiya portfelinin barqarorligi ta'minlanishi shart. Shundan investitsiya siyosati uning ishonchli bo'lishi orqali sug'urta kompaniyasining barqarorligi va raqobatdoshligi oshiradi;

- investitsiyaning daromadli va ishonchli yo'nalishini ta'minlash sug'urta kompaniyasining asosiy maqsadlaridan biridir.

Investitsiya portfelini samarali shakllantirishda birinchi navbatda quyidagilarga ahamiyat berish lozim:

- sug'urta hodisasining sodir bo'lish va to'lov majburiyatining bajarish ehtimolligi;

- investitsiya tavakkalchiligida sug'urta zaxiralarini yo'qotish ehtimolligi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Akramovich N. A. THE PRIORITY OF USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL EDUCATION SYSTEM //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 10. – C. 185-191.
2. G'aybullayev Sarvar O. et al. O 'ZBEKISTONDA ISTE'MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO 'NALISHLARI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 119-125.
3. Nizametdinov A., Ahmedova H. Elektron ta 'lim metodologiyasi rivojlantirishning usullari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 29-31.
4. Nizametdinov A. A. OLIY TA'LIM TIZIMINING AGRAR SOHASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR QO'LLASH USTUVORLIGI. INTERNATIONAL CONFERENCES, 1 (6), 58–60. – 2022.
5. Nizametdinov A. A. OLIY TA'LIM TIZIMIDA AGRAR SOHANING USTUVORLIGI UNDA INNOVATSIYALARNING QULLANISHI. INTERNATIONAL CONFERENCES, 1 (6), 96–98. – 2022.
6. Akramovich N. A. et al. RAQAMLI IQTISODIYOTNI O'ZBEKISTONDAGI O'RNI //Conferencea. – 2022. – C. 67-69.
7. Nizametdinov Ali Akramovich. (2022). SUN'YI INTELEKTNI KADRLAR SIYOSATINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 251–253. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/171>
8. Nizametdinov A. et al. THE IMPORTANCE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 251-254.
9. Nodira T., Maxfirat T. FORMATION AND DEVELOPMENT OF PRONUNCIATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN SCHOOL STUDENTS //INTERNATIONAL CONFERENCES ON LEARNING AND TEACHING. – 2022. – T. 1. – №. 1.
10. Nodira T., Maxfirat T. MODERN METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE PRONUNCIATION TO PRIMARY SCHOOL PUPILS IS BASED ON THE JAPANESE EXPERIENCE //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – C. 205-208.
11. Muxtarov, B., & Murotjonova, M. (2022). O'zbekiston respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarining rivojlanishi. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 581–584. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5340>
12. Muxtarov, B. (2022). Ozbekiston respublikasida axoli daromadlarini osish dinamikasi . Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 579–581. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5339>

13. To'ychiyeva N. AGRAR SOHADA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR //INTERNATIONAL CONFERENCES. – 2022. – T. 1. – №. 4. – С. 53-56.

14. To'ychiyeva N. AGRAR TARMOQDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING TASHKILIY-IQTISODIY ASOSLARI //INTERNATIONAL CONFERENCES. – 2022. – T. 1. – №. 4. – С. 3-6.

15. Nodira T., Maxfirat T. FOREIGN LANGUAGE PRONUNCIATION IN GRADES 1-4» //РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ. – С. 1133.

16. Sirojiddin S., Nodira T., Dinora S. CHARACTERISTICS OF PRICE AND FORMATION //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – С. 265-270.

17. Sirojiddin S., Azizbek A. TRANSITION TO THE MARKET ECONOMY AND ITS CHARACTERISTICS IN UZBEKISTAN //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – С. 255-258.